

true
crime

De 'hoevemoord' ontrafeld

Chris De Stoop stuit in dit moordmysterie op een verwoestende brand, een stijfkoppige boer en Kafka aan de Grensmaas.

tekst **Paul van der Steen**

De Maas op de grens van Belgisch en Nederlands Limburg kent totaal verschillende gezichten. Het stroompje dat in droge tijden vredig voorbij kabbelt, kan door overvloedige neerslag veranderen in een kolkende stroom die tot wel honderd keer zoveel water afvoert.

De Damiaanhoeve, in een uiterwaard van dit deel van de Maas bij het Belgische Heppenert, veranderde op een dinsdag in 2018 even radicaal van gezicht. Bert Bohnen en zijn vrouw Gerty Vanhoef hadden van hun boerderij eigenhandig een paradijselijke plek gemaakt. Een oase van rust. Maar opeens stond alles in lichterlaaie.

Bohnen zag het bij thuiskomst aan het begin van de avond en betrad de vlammenzee om zijn vrouw eruit te slepen. Dat lukte, maar ze kon niet meer worden gered. Nader onderzoek wees uit dat zij op gruwelijke wijze was vermoord.

Dit nog altijd onopgeloste moordmysterie staat centraal in *De Damiaanhoeve* van Chris De Stoop. Bohnen benaderde de Belgische auteur zelf. Ze kenden elkaar. De Stoop maakte al eens een reportage bij de Damiaanhoeve tijdens het hoogwater van 1993, toen de Nederlandse journalistiek massaal

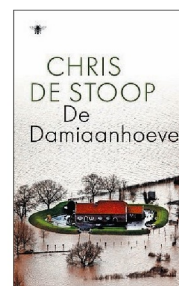
uitrukte naar de ondergelopen Maastrichtse kerkdorpen Borgharen en Itteren.

Misschien voelde Bohnen ook aan hoe goed zijn ervaringen aansloten bij eerdere boeken van De Stoop. In *Dit is mijn hof* ging de schrijver terug naar de hoeve van zijn ouders in de Hedwigepolder, het Zeeuwse boerenland dat moet wijken voor de natuur. Het boek *Daniel gaat* over de moord op zijn bejaarde oom Daniel, wiens lijk wordt gevonden in het puin van een hoeve, die in de fik gestoken is. In dat boek gaat De Stoop ook de confrontatie aan met de jonge daders, leden van een jeugdbende.

DWARS

Bohnen staat meer in de wereld dan oom Daniël, maar hij kan even dwars zijn. Zoals eigenaars op hun huisdier kunnen gaan lijken, zo kunnen bewoners kennelijk de substantie van het omringende landschap aannemen. "Ik ben een keikop", legt Bohnen uit aan de schrijver. "Er is hier een uitdrukking: hoe dichter bij de Maas, hoe harder de kei."

Die hardheid maakt dat Bohnen en zijn vrouw hun hoeve niet wilden opgeven voor de plannen van bedrijven om grind af te graven, waarbij ze een lager overstromingsrisico en nieuwe natuur beloofden. Hun huis was

Chris De Stoop
De Damiaanhoeve
Bezige Bij,
240 blz. €23,99

‘Er is hier een uitdrukking: hoe dichterbij de Maas, hoe harder de kei’

Itteren onder water (1995). FOTO ANP

hen te dierbaar en het winterbed van de Maas al evenzeer. Bovendien: grind kun je er maar één keer uithalen en vruchtbare grond levert elk jaar weer nieuwe oogsten op.

‘Keikop’ Bohnen heeft ook de kracht om ellenlange verhoren te ondergaan en om een sleutelrol te spelen bij een reconstructie door justitie van de fatale dinsdag op de hoeve. Die afgebrande woning bouwt hij daarna met wat hulp van anderen langzaam weer op. Dat werkt als een soort therapie.

Maar de klappen blijven komen. In een verder rustige zomer treedt de Maas buiten zijn oevers en zet de hoeve onder water. Bohnen krijgt een kankerdiagnose. En in 2020 arresteert de politie hem.

Een groot deel van het onderzoeksteam zegt dat zijn verklaringen ‘met spuug en paktouw’ aan elkaar hangen. Hij moet zich maar eens verlossen van de zware rugzak die hij al die tijd met zich meedraagt, zeggen zijn verhoorders. Alles laten ze tunnelen naar hun conclusie: van zogenaamd inconsistente verklaringen tot een tijdelijke dip in het huwelijk van Bohnen en Vanhoef heel lang geleden. Bohnen komt weer vrij, maar de verdenking blijft boven de zaak hangen.

Het kafkaëske optreden van de dienders roept verbazing op. Keer op keer dringen ze

aan op een test met een leugendetector, toch een bewezen onbetrouwbaar apparaat. En een deel van de scenario’s rond de moord en brand wordt niet of nauwelijks onderzocht.

De Damiaanhoeve is geen whodunit. Stiekem had De Stoop wel de hoop dat de ontknoping zich tijdens zijn onderzoek en schrijfproces zou aandienen. Maar hij wist dat die kans klein was. Tijdens een vroeg gesprek met Bohnen liet de schrijver hem al weten ‘dat dit het meest frustrerende verhaal is waar ik ooit aan ben begonnen, en toch zal ik eraan beginnen’.

WAARACHTIG ENGAGEMENT

Want de epische en dramatische kanten van de geschiedenis maken *De Damiaanhoeve* het vertellen en het lezen waard. Mede dankzij het scherpe observatievermogen en de soepele pen van de schrijver. De Stoop heeft ook de gave van het waarachtige engagement: hij blijft nooit de koude waarnemer, maar wordt ook nooit de kleeft meelevende. Zorgvuldig doserend laat hij de lezer alle emoties van zijn personages doorleven.

Een enkele keer schiet De Stoop net iets te ver door. De grote belangen van de ontgrinders en hun moeizame relatie met de bewoners van de Damiaanhoeve voor de

brand mogen niet onvermeld blijven. Maar deze partij wordt op momenten in het boek net even te veel en te gemakkelijk in de verdachte hoek gedrukt, terwijl ook hier hét overtuigende bewijs ontbreekt. Een korte verantwoording met mondelinge en schriftelijke bronnen had daarom niet misstaan in het boek.

Uiteindelijk is *De Damiaanhoeve* vooral listig gecomponeerde non-fictie over alle goede en boze krachten die verhalen kunnen losmaken. De ontgrinders creëren hun eigen sprookje met het voorspiegelen van een ‘Monaco aan de Maas’ en een slogan als ‘Iedereen wint met grind’.

Bohnen weet na de dood van zijn vrouw en de verwoesting van de hoeve nog een beetje overeind te blijven door alle herinneringen aan het leven met zijn echtgenote en de lange geschiedenis van zijn voorouders op de feerieke plek aan de rivier. Ondertussen dringt justitie binnen in verhalen die helemaal niet voor de buitenwereld bestemd waren en fabriceren de opsporingsinstanties hun eigen scenario’s. In het dorp draait de geruchtenmachine intussen overuren.

Alle opgediste verhalen dreunen nog wel even na bij de lezer. Die mag er zijn eigen waarheden uit zeven.